

Kooskõlastatud:
Õppenõukogu koosolekul nr 6 (27.08.15)
Hoolekogu nr 10 (5.11.15)
Kinnitatud:
Dir kk nr 76/1-3 (16.11.2015)

LOHUSUU KOOLI LASTEAIA

ÕPPEKAVA

rakendub 2015/2016 õppeaastast

2015

SISUKORD

1 ÜLDSÄTTED.....	2
2. ÕPPEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	2
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI.....	2
3.3.1 Valdkond Mina ja keskkond.....	2
3.3.2 Valdkond Keel ja kõne.....	2
3.3.3 Valdkond Matemaatika.....	2
3.3.4 Valdkond Kunst.....	2
3.3.5 Valdkond Muusika.....	2
3.3.6. Valdkond Liikumine.....	2
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE MEETODID JA TINGIMUSED.....	2
5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	2
6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	2
7. HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA LASTE VÄLJA SELGITAMINE JA NENDEGA TEHTAV TÖÖ.....	2
8. KOOSTÖÖ.....	2
9. LASTEAIJA TRADITSIOONILISED ÜRITUSED.....	2
10. HINDAMINE.....	2
11. ÕPPEKAVA TÄIENDAMINE JA ARENDAMINE.....	2

LISAD

1 1 ÜLDSÄTTED

1.1 Lohusuu lasteaia õppekava on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument. Õppekava koostamisel on lähtutud Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, Koolieelse lasteasutuse seadusest ja Lohusuu Kooli arengukavast.

1.2 Lasteaia õppekavas esitatakse:

1.2.1 lasteasutuse liik ja eripära;

1.2.2 õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;

1.2.3 õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;

1.2.4 lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.2.5 erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.2.6 lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.2.7 õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

1.3 Lasteaia õppekava koostamisest ja arendamisest võtsid osa lasteasutuse pedagoogid.

1.4 Lasteaia õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi.

2. ÕPPEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

2.1 Lasteaed kuulub Lohusuu Kooli koosseisu.

2.2 Lasteaias on kaks liitühma. Nooremas liitühmas käivad 1,5-5 aastased lapsed. Vanemas liitühmas käivad 5-7 aastased lapsed.

2.3 Lasteaed töötab kooliga ühes hoones. Lasteaed asub looduslikult kaunis kohas, metsade ja Peipsi järve läheduses. Sellest lähtuvalt toimub lasteaia õppe-ja kasvatustegevus toetudes looduse erinevatele elukooslustele. Õppe-ja kasvatustegevust viiakse läbi võimalikult palju looduses, kasutatakse looduslikku materjali.

2.4 Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles. Lapsevanema soovil toimub lapse kooliks ettevalmistamine ka vene keeles.

2.5 Juulikuus on lasteaed suletud – kollektiivpuhkus. Planeeritud õppetegevust ei toimu.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI.

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös.

Kogu lasteaia töö toetab lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

3.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

3.2.1 Õppimise aluseks on lapsest lähtuv õpetamine ja kasvatamine. Lapsed õpivad erinevalt ning üht õppimisviisi ei saa eelistada teisele. Tähelepanu pöörata nii õpetamise protsessile kui õpitulemusele.

3.2.2 Õppe-ja kasvatustegevus lasteaias toimub rühma päevakava alusel, kus igapäeva toimingud vahelduvad laste vabategevuse ja lasteaia-õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevusega.

3.2.3 Kaasata lapsi planeerimisel, arutada koos lastega, kuidas leida vastuseid neid huvitavatele probleemidele ja küsimustele

3.2.4 Õpetaja planeerib pika- ja lühiajalisi lapsest lähtuvaid kasvatuslikke ning õpetuslikke eesmärke.

3.2.5 Kasvatamine ja arendamine toetub lapse loomulikule huvile ümbritseva vastu, lähtub konkreetsest, lapse ajas ja ruumis tuttavast. Lapse kasvades ja arenedes liigutakse lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

3.2.6 Õppe- ja kasvatustöökorraldus peab võimaldama õpetaja individuaalse töö lapsega, kus arvestatakse lapse iseloomu, võimeid, oskusi, kodust olukorda ja arengu potentsiaali.

3.2.7 Pidev koostöö koduga.

3.2.8 Luua lapsele erinevaid tegutsemisvõimalusi, mis aitaksid õpitut igapäevaelus kasutada.

3.2.9 Suunata ja juhendada mängu.

3.2.10 Kasvatamisel ja arendamisel väärtustatakse Eesti kultuuritraditsioone (rahvakombeid) ja kodukanti ning selle tundmaõppimist.

3.2.11 Tutvustatakse ka teiste rahvaste kultuuritraditsioone seoses muukeelsete laste olemasoluga rühmas.

3.3 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) muusika;
- 6) liikumine.

3.3.1 Valdkond *Mina ja keskkond*

3.3.1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

3.3.1.2 Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

3.3.1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;

- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervise seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidama (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

3.3.1.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti (lisa 1)

3.3.2 Valdkond *Keel ja kõne*

3.3.2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

3.3.2.2 Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

3.3.2.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma

ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;

4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;

5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

3.3.2.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti (lisa 2).

3.3.3 Valdkond *Matemaatika*

3.3.3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid aja mõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

3.3.3.2 Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

3.3.3.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;

- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

3.3.3.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti (lisa 3).

3.3.4 Valdkond *Kunst*

3.3.4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaateb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, kleepimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaateb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

3.3.4.2 Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, kleepimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

3.3.4.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;

- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, kleepides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujtlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

3.3.4.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti (lisa 4).

3.3.5 Valdkond *Muusika*

3.3.5.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

3.3.5.2 Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;

- 4) pillimäng.

3.3.5.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalsed aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

3.3.5.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti (lisa 5).

3.3.6. Valdkond *Liikumine*

3.3.6.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

3.3.6.2 Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

3.3.6.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

3.3.6.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti (lisa 6).

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE MEETODID JA TINGIMUSED.

Lapse arengut soodustavaks teguriks on turvatunne, mis on eriti oluline lasteaialapsele. Lapsel, kes tunneb pidevalt hirmu või üksindust, ei ole võimalik arendada loovust, aktiivsust ega otsustusvõimet. Seetõttu peab lasteaia õpetaja hästi tundma lapse arengupsühholoogiat ja arvestama iga lapse individuaalsust.

Meie lasteaias käib töö peamiselt üldpedagoogika järgi, aga kasutatakse ka teisi teooriaid, võttes neist meile sobiva.

Kasutame oma lasteaia õppe- ja kasvatustöös projekti „Kiusamisest vaba lasteaed“ metoodikat.

Oma töös võtame omaks ka Johannes Käisi pedagoogilise süsteemi, mille aluseks on isetegevus, individuaalsus ja kodulooline üldõpe ning iga lapse psühholoogia arvestamine.

Aluseks võttes J. Käisi õpetust, arvestame me oma töös alljärgnevat:

Kõik õpetused tuleb siduda üheks tervikuks.

Õpetuse kesksuseks on mina ja keskkond.

„Mina ja keskkond“ teemad valitakse kodukoha elust ja loodusest. Kooskõlastatakse aastaaegade vaheldumisega, nende teemadega seoses valitakse lugemispalad, arvutusülesanded, kujutavate tegevuste teemad, laulud, mängud.

Lisaks sellele kasutame oma töös „Hea Alguse“ programmi elemente.

4.1 Meetoditeks on:

- Vaatlemine
- Matkimine
- Suhtlemine
- Jutustamine
- Katsetamine
- Uurimine
- Harjutamine
- Õppekäigud
- Iseseisvad tööd
- Rühmatööd
- Lavastusmängud
- Õppemängud
- Liikumismängud
- Näpumängud
- Loovmängud
- Ehitusmängud

4.2 Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) Kavandada oma tegevusi ning teha valikuid;
- 2) Seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) Kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) Arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) Hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) Tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumisest ning toime tulla ebaõnnestumistega.

5 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.

5.1 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus:

- 1) Õppeaasta algab lasteaias 01. septembril ning kestab 31. augustini.
- 2) Õppeaasta alustamine 1. septembril toimub koos kooliperega.
- 3) Septembrist kuni maikuuni toimub töö kahes rühmas. Hommikupoolikul toimub töö kahes liitrühmas, peale lõunauinakut viibivad kõik lapsed ühes rühmas.
- 4) Suveperioodil töötab üks liitrühm. Jaanipäevast kuni 31. juulini on lasteaed kollektiivpuhkusel. Kui lasteaed on suvel avatud, toimuvad tegevused vastavalt rühmade tegevuskavadele kordava tegevusena.

5.2 Päevakava koostamise põhimõtted:

- 1) Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, kus vahelduvad igapäevatoimingud, mäng, vaba- ja õppetegevused.
- 2) Lasteaed töötab järgmise päevakava alusel:
 - 07.30 - 08.00 - laste saabumine, vestlused lastevanematega, laste valiktegevused
 - 08.15 – 08.30 – hommikuring, kuulamine ja kõnelemine
 - 08.30 - 09.00 – hommikusöök
 - 09.00 - 10.50 – õpetaja poolt juhendatavad teemategevused
 - 10.50 – 12.00 – õuetegevused, õppekäigud, vaatlused, uurimised, liikumismängud, vabamäng
 - 12.00 – 12.30 – ettevalmistus lõunasöögiks, lõunasöök
 - 12.30 – 13.00 – ettevalmistus päevaseks uinakuks, unejutt, muusika
 - 13.00 – 15.00 – päevane uneaeg
 - 15.00 – 15.15 – riietumine, välimuse korrastamine
 - 15.15 – 15.45 – õhtuode
 - 15.45 - 17.00 – valiktegevused, loovmäng, individualiseeritud tegevused, õueaeg vastavalt ilmastikule ja aastaajale

5.3 Konkreetsed tegevused ja mängud planeerib õpetaja nädalaplaanis kus on eesmärgid, temaatika, õppesisu- ja tegevused. Töö kavandamine on paindlik ja võimaldab vajadusel teha muudatusi.

2 LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

6.1 Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks ning nende arvestamiseks igapäevatoos, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ja koostöö kavandamiseks lapsevanematega.

6.2 Lapse arengu hindamine toimub igapäevaselt ja muutuste fikseerimine 2x aastas. Õpetaja jälgib lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas esteetilist ning kõlbelist arengut. Õpetaja jälgib lapsi igapäeva toimingutes, suunatud tegevustes ja vaba mängus. Kaks korda õppeaastas esitatakse õppenõukogus rühmade õppe- ja kasvatustöö aruanne.

6.2.1 Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse lapse üld- ja peenmotoorikat:

- koordinatsiooni,
- kõndi,
- rühti ja tasakaalu,
- painduvust,
- täpsust,
- näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust,
- jõudu ja vastupidavust.

6.2.2 Vaimse arengu hindamisel vaadeldakse:

- psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut,
- kõne kasutamist ja mõistmist.

6.2.3 Sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse:

- lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega,
- lapse tegevuste arengut,
- lapse mängu arengut,
- iseseisvust ning toimetulekuoskusi,
- emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust,
- kollektiivis kohanemise oskust,

kõlbelist ja esteetilist arengut.

6.2.4 Lapse arengu hindamisel kasutatakse:

vaatlusmeetodit: tehakse märkmeid, kasutatakse vaatluslehti või –vihikuid;
kaudseid meetodeid: intervjuud, laste tööde analüüs.
Kasutatavaid meetodeid tutvustatakse vanematele.

6.2.5 Tunnustatakse:

toimetulekut,
arenemist (edasiminekut),
positiivseid hoiakuid ja huvi.
Lapse arengut kirjeldatakse lapsest endast lähtuvalt, väärtustades saavutatut.

6.2.6 Arengukirjelduste koostamisel, sõnalise hinnangu andmisel on orientiiriks lapse arengu eeldatavad tulemused kolme-, viie- ja seitsmeaastaseks saamisel.

Need esitatakse kehalise, vaimse ja sotsiaalse arengu näitajatena.

Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitata kõigile kohustuslikuna, need on teatud üldtunnustatud tähised, mis aitavad kavandada lapse arenguks vajalikke tegevusi.

6.3 Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatusgevuse valdkondade tulemused (lisad 1-).

6.4 Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt väärtustades ning tunnustades saavutatut ja toimetulekut, arenemist, positiivset hoiakut ja huvi.

6.5 Kooli õppenõukogus otsustatakse milliseid meetodeid kasutatakse lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab hindamise põhimõtteid ja korraldust lapsevanematele.

6.6 Üks kord õppeaastas viib rühmaõpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimisest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

6.7 Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse seaduses“ sätestatud korras.

7 HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA LASTE VÄLJA SELGITAMINE JA NENDEGA TEHTAV TÖÖ.

1. Sügisperioodil (september - november) selgitatakse koostöös logopeediga välja erivajadustega lapsed, jälgides kõiki arengulisi valdkondi.
2. Koostatakse plaanid arenguliste erivajaduste rahuldamiseks neis valdkondades, milles laps abi ja arendamist vajab.
3. Kaasatakse lapsevanemad lapse arendamisse.
4. Õppeaasta jooksul täiendatakse ja arendatakse vastavalt vajadusele arendusplaane.

Vajadusel konsulteeritakse erialaspetsialistidega.

Õppeaasta lõpus teevad rühmaõpetajad kokkuvõtte lapse arengust õppeaasta jooksul, mille aluseks on individuaalse arenduskava tulemuste analüüs.

8 KOOSTÖÖ.

8.1 Koostöö lastevanematega baseerub vastastikusel lugupidamisel, austusel, viisakusel, mõistmisel ja usalduslikkusel.

- 1) Lasteaiaõpetaja on tööajal alati lapsevanemale kättesaadav. Ta on valmis jagama erialaseid teadmisi ja oskusi.
- 2) Koostöös arutatakse läbi nii rühma, kui lasteaia õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ja põhimõtted.

LASTEAIA ÕPETAJA ÜLESANNE KOOSTÖÖS ON:

- Lapsevanema info ja ettepanekute igakülgne arvestamine lapse huvides.
- Vajadusel igakülgne info edastamine lapsevanemale lapse käitumise, vaimse ja füüsilise arengu ja tervise kohta.
- Ettepanekud ühisteks ettevõtmisteks..

- Igal sügisel tutvustab rühma koosolekul õppeaasta tegevusplaane, rühma traditsioone ja rühmas kehtivaid reegleid ja töö põhimõtteid, sõlmides kokkuleppeid lastevanematega koostööks.

Lasteaed on avatud iga päev lastevanematele tegevustega tutvumiseks ja koostööks.

Lapsevanem võib lisaks hommikustele ja õhtustele vestlustele sõlmida kokkuleppe pikemaks planeeritavaks vestluseks õpetajaga ja juhatajaga.

Õppeaasta alguses valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme kooli hoolekogusse.

8.2 Koostöö kolleegidega baseerub vastastikusel lugupidamisel, viisakusel, mõistmisel, austusel, usaldusel ja huumorimeelel.

1. Valmisolek stressivaba, loova õhustiku tekitamiseks.
2. Valmisolek ühisüritusteks - väljasõidud, peod.
3. Valmisolek rühmasiseseks ja üksustevaheliseks koostööks.

8.3 Koostöö kooliga baseerub vastastikusel mõistmisel ja kontaktide loomisel.

1. 7 aastastel lastel kooliga ja õpetajaga tutvumine.
2. Positiivse suhtumise loomine.
3. Koolis toimuvate teatrietenduste, näituste ja kontsertide külastamine.
4. Võimalusel ühised üritused ja ekskursioonid.

8.4 Koostöö omavalitsusega baseerub vastastikulisel lugupidamisel, viisakusel.

1. Vallavalitsuse määruste, otsuste, volikogu määruste, korralduste ja otsuste täitmised.
2. Koostöö valla sotsiaaltöötajaga.
3. Meelespidamine tähtpäevadel.

8.5 Koostöö kohalike ettevõtjatega

1. Õppekäigud kohalikesse ettevõtetesse.
2. Erinevate tööalade inimesi kutsuda lastele rääkima oma tööst.

9 LASTEAIA TRADITSIOONILISED ÜRITUSED.

1. September - tarkusepäev

Isadepäev

Mardi- või kadripäev

Jõulupidu

Vabariigi aastapäev

Vastlapäev

Laulukarusell

Emakeelepäev

Emadepäev

Kevadpidu

Ekskursioon

Ürituste aeg ja vastutaja arutatakse läbi pedagoogilisel nõupidamisel ja fikseeritakse lasteaia aasta tegevuskavas.

10 HINDAMINE.

10.1 Tagasisidet töö tulemuslikkusest saab lasteaiaõpetaja:

- 1) Arenguestlustest, mis toimuvad üks kord aastas;
- 2) Vestlustest lapsevanemaga;
- 3) Lapse vaatlustest.

10.2 Tagasisidet lapse tulemuslikkusest saavad lapsevanemad:

- 1) Laste pidudelt;
- 2) Laste tööde väljapanekutest;
- 3) Vestlustest ja kokkulepitud ajaga arutelult rühma õpetajaga;
- 4) Lapse arenguestlusest.

10.3 Tagasisidet lasteaia töö tulemuslikkusest saab lasteaia juhataja ja hoolekogu:

- 1) Lastevanemate ankeetküsitlustest;
- 2) Töötajate ankeetküsitlustest;

- 3) Arenguveestlustest pedagoogidega;
- 4) Iga aastane tööanalüüs;

3 ÕPPEKAVA TÄIENDAMINE JA UUENDAMINE.

- 3.1 Lohusuu Kooli lasteaia õppekava on avatud uuendustele ja täiendustele.
- 3.2 Õppekava arendamine eeldab juhtkonna, õpetajate, kooli hoolekogu, lastevanemate, kooli omaniku jt huvigruppide koostööd.

11.1 Õppekava vaadatakse läbi üks kord õppeaastas septembrikuuks ning vajadusel viiakse sisse täiendused ja parandused.

11.2 Muudatused õppekavasse esitatakse enne kinnitamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule ja pedagoogilisele nõukogule.

11.5 Lasteaia õppekava kinnitatakse juhataja käskkirjaga.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

valdkond *Mina ja keskkond*

2-3 aastane	3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
1) ütleb küsimisel oma eesnime ja ea aastate arvuna või näitab seda sõrmedega;	ütleb küsimisel oma ees- ja perekonnanime; teab, kas ta on poiss või tüdruk;	nimetab erinevaid kehaosi ja osutab nendele; oskab rääkida sellest, mis talle meeldib;	kirjeldab erinevusi enda ja oma sõbra vahel (silmade, juuste, värv, pikkus); jutustab oma lemmiktegevustest;	tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
2) nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid ja loomi;	nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi (kool, kauplus, lasteaed, rahvamaja, raamatukogu);	ütleb küsimisel oma kodukoha nime ja kirjeldab lähemat koduümbrust;	räägib oma pereliikmetest, kirjeldab oma kodu;	kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3) matkib lihtsaid töövõtteid (nuku toitmise, auto rooli keeramine)	nimetab küsimisel erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (nt pagar küpsetab saia, arst ravib)	selgitab töölkäimise vajadust, raha otstarvet; teab, kellena töötavad isa-ema);	loetleb erinevate elukutsete juurde kuuluvaid töövahendeid;	nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid
4) tunneb ära Eesti lipu; täidab koos täiskasvanuga lihtsamaid rahvakombeid;	nimetab riigi nime, kus ta elab; kirjeldab, kuidas tema käis vastlaliugu laskmas, kadrisanti jooksmas vms.;	tunneb ära Eesti hümni; nimetab rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud: nt mardi- ja kadripäev;	selgitab, millal lipud heisatakse ja hümni lauldakse; nimetab eesti rahvuslinnu ja –lille;	nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
5) kasutab mängus erinevaid nukke (poiss, tüdruk);	selgitab kuuldud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal „hea“ ja „halva“ tähendust;	näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest (puudega inimesed, teisest rahvusest jne) tuleb kõikidesse inimestesse suhtuda sõbralikult;	väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda; selgitab erinevate abivahendite (prillid, ratastool, kaldteed) vajadust;	mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
6) leiab pildidelt	teab, et tervist	nimetab tegevusi	selgitab, kuidas	oskab eristada

haid ja tervislikke tegevusi;	tuleb hoida ja millised tegevused ei ole tervislikud;	mis on tervisele kasulikud (tervislik toitumine, liikumine, uni jne);	hoida enda ja teiste tervist, et alkoholi tarvitamine ja suitsetamine kahjustavad tervist;	igapäevaelus tervisele kasulikke ja kahjulikke;
7) eristab õiget ja vale käitumist;	järgib kokkulepitud reegleid (räägime vaikselt, jookseme selleks ettenähtud kohas);	selgitab, et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks;	kirjeldab, kuidas ennast kaitsta negatiivsetes olukordades, mis võivad kahjustada tervist või olla eluohtlikud;	julgeb keelduda (ühis) tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
8) väljendab oma tundeid emotsionaalselt ja häälekalt;	märkab teise lapse emotsiooni, vajadusel lohutab, palub vabandust täiskasvanu meeldetuletamisel ja suunamisel;	arvestab eakaaslaste ja täiskasvanute tunnetega; lahendab konflikte sõnaliselt;	selgitab, mida tähendab terve olemine; märkab ja mõistab enda ja teiste emotsioone;	kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
9) peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu. Nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, hambahari, hambapasta, käterätik);	teab, miks enne sööki ja pärast WC-s käimist peab pesema käsi;	teab, miks tekivad hambaaugud, miks piimahambad ära tulevad; selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik);	nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine);	järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
10) viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti;	põhjustab, miks visatakse prahi prügikasti;	kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele;	kuidas ja miks prügi sorteeritakse;	keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
11) leiab loodusest ja pildilt puu, lille ja seene; nimetab tuntumaid koduloomi (kass, koer); osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele;	nimetab tuttavaid puu- ja köögivilju, teab, mida nendest valmistada saab; nimetab tuntud loomi, nende iseloomulikumaid tunnuseid, matkib nende hääletsusi; nimetab seene osadena kübara ja jala;	eristab okaspuid lehtpuudest, nimetab 1-2 leht- ja okaspuud; nimetab lilleosi (leht, vars, õis); nimetab linnu kehaosi, tuntumaid linde; kirjeldab erinevate loomade elupaiku ja -viise; nimetab 3-4 putukat;	loetleb puu osi (tüvi, võra, oksad), nimetab lehtpuid, viljapuid; kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid (uimed, soomused, saba); nimetab tuntumaid paiga- ja rändlinde, põhjustab, miks mõned linnud lendavad soojale maale;	kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;

12) osutab pildil päikesele ja kuule;	selgitab öö ja päeva erinevust;	kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel (muudavad värvi ja langevad); teab, mis aastaajal lahkuvad ja saabuvad rändlinnud;	teab, mis aastaajal valmivad viljad, millised tööd on iseloomulikud erinevatel aastaegadel;	kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
13) nimetab vett, lund, jääd; osutab küsimisel külmale ja soojale (vesi);	kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi (vihma sajab, päike paistab);	teab, mida on vaja taimedele kasvamiseks;	selgitab ilmastiku muutuste seost taimede, loomade ja inimestega;	selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
14) matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi (vihmasadu, tuule puhumine);	küsimisel kirjeldab, et suvel on soe ja talvel külm, päeval päike soojendab, öösel on jahe;	teab aastaegade vaheldumise seost ilmastikuga;	nimetab aastaagu, kirjeldab nende olulisemaid tunnuseid;	selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
15) hoiab oma ümbritsevat looduskeskkonda;	teab, kuidas käituda looduses seda kahjustamata;	selgitab, kuidas mõned inimeste loodud esemed mõjuvad loodusele halvasti (nt autode heitgaasid);	teab, et looduse säästmiseks saab paljusid inimeste valmistatud esemeid taaskasutada;	mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
16) osutab küsimisel esemetele, mis võivad haiget teha;	nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud;	teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole; selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna;	nimetab hädaabi numbri 112 ja oskab seda kasutada;	kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
17) näitab pildil ülekäigurada (sebra) ja valgusfoori;	põhjendab helkuri kandmise vajalikkust;	kirjeldab, kuidas kasutada turvavarustust (kiiver, põlve- ja randmekaitsmed);	ületab iseseisvalt ohutult sõidutee; kõnnib maanteel õigel pool teeservas;	teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

valdkond Keel ja kõne

2-3 aastane	3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
1) suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal; osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga;	algatab ise suhtlust; suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses;	algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi;	räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta; kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist; püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega;	tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
2) vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, hääletsuse või 1-2 sõnalise ütlusega;	mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega;	mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega; annab kuuldu teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega;	mõistab teksti ja annab edasi kuuldu teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust; põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste abil;	saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
3) oskab kasutada peamisi viisakusväljendeid (palun, aitäh); kommenteerib enda tegevust mänguasjaga;	kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm);	kasutab kõnes üldmõisteid, omadus- ja tegusõnu;	kasutab kõnes antonüüme ja sünonüüme;	suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
4) vaatab koos täiskasvanuga pilti ja leiab pildilt täiskasvanu poolt nimetatud eseme või sündmuse;	jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi;	kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust;	jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega; jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja</i> ;	jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
5) kasutab tuttavas	mõistab ning kasutab tuttavas	kasutab kõnes lihtsamaid	märkab grammatikavigu	kasutab kõnes aktiivselt

situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid (nt Miku õue p.o Mikk tahab õue minna);	tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid, sh koondlauseid;	põimlauseid;	täiskasvanu kõnes (nt lugeb p.o loeb; seen kasvab all kuuse p.o seen kasvab kuuse all) ning osutab neile;	liitlauseid;
6) kasutab üksikuid käände- ja pöördevorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3.pööre);	kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme;	kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (nt söödud-söönud); üldistab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele; punase palliga); kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lilledel);	kasutab kõnes saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks, jookseb kivini);	kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
7) mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras;	mõistab ja kasutab kõnes mõningaid üld- kui ka liiginimetusi, objektide osade, detailide nimetusi; kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (kelgumägi);	kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (lühike-pikk); aega väljendavaid nimisõnu (hommik, päev, jne); moodustabvajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja);	kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu (eile, täna, homme); mõningaid samatähenduslikke sõnu (jookseb, lippab, sibab);	valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
8) hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r,s,k,õ,ü);	hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne);	hääldab õigesti kõiki emakeelehäälikuid;	kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu;	hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
9) kuulab erinevaid helisid ja otsib heli või hääle tekitajat (mis tegi sellist häält? Otsi, kus	enamus lapsi suudab eristada sõnas häälikut, nt leida algus- või lõpuhääliku; tekib huvi tähtede vastu;	häälib 1-2 silbilisi sulghäälikuteta ja häälikuühenditeta sõnu; uurib ise raamatuid; tunneb mõningaid tähti;	jaotab sõnu häälikuteks, määrab õigesti häälikute järjekorda sõnades ning	tunneb tähti ja veerib kokku 1-2 silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;

see asi on);			seostab häälikuid tähtedega; loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (sildid, poe- ja tänavanimed);	
10) puzzlede ja mustrite ladumine;	matkib kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga;	oskab kirjutada oma nime joonistähtedega; kirja eelharjutused: vertikaal- ja horisontaaljooned, kald- ja kaarjooned;	joonistab joontega ruudulisse vihikusse mustreid; kirjutab joonistähti;	kirjutab joonistähtedega 1-2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
11) loeb peast või kordab järelle 1-2 realist luuletust;	loeb peast kuni 4-realisi luuletusi;	loeb peast liisusalme ja luuletusi;	loeb luuletust koos kaaslasega, dialoogina;	teab peast emakeelseid luuletusi ja laule;

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

valdkond Matemaatika

2-3 aastane	3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
1) eristab põhivärve, leiab tuttava värvi ümbritsevast;	nimetab põhivärve, tunneb oranži, lillat, pruuni, halli, roosat;	eristab värvitoone (hele, tume);	jaotab antud erinevaid esemeid (nt pallid, pliiatsid, kommid, klotsid jne) ühe etteantud tunnuse (värv, suurus, kuju) alusel;	määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
2) kasutab mõisteid <i>üks</i> ja <i>palju</i> ;	loendab esemeid hulgas;	haarab silmadega esemete arvu hulgas (kuni kolm eset);	kasutab esemete (kuni viis) arvu võrdlemisel sõnu <i>rohkem</i> , <i>vähem</i> , <i>võrdselt</i> , <i>ühepalju</i> ;	võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem</i> , <i>vähem</i> , <i>võrdselt</i> ;
3) loendab esemeid (vähemalt kaheni);	sõnastab loendamise tulemuse;	kasutab arvukaarte (1-5); mõistab, et esemete loendamisel erinevas järjekorras nende arv ei muutu;	nimetab etteantud arvude hulgast, milline arv on antud arvule eelnev või järgnev (nt esemete loendamisel leiab laps arvu 7 ning laps osutab ja nimetab, milline arv on seitsmele eelnev);	teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
4) leiab erinevate esemete hulgast 1-2 täiskasvanu kirjeldatud eset;	moodustab uue suuruse (3-5) ühe lisamise teel;	võtab vastavalt esitatud arvule (kuni viis) õige koguse antud esemeid;	kasutab järgarve kuni viieni (<i>mitmes?</i>);	liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
5) teab, mida on kaks (kätt, jalga, silma, kõrva);	leiab esemele õige paarilise;	võrdsustab antud esemete hulga paaride moodustamise teel;	võrdsustab hulga ühe äravõtmise ja juurdepanemise teel;	koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
6) rühmitab esemeid suuruse	määrab kahe eseme järjestuse: <i>on</i>	määrab kolme eseme järjestuse:	kasutab järjestamisel	järjestab kuni viit eset suuruse järgi

järgi (suured, väikesed);	<i>suurem kui, on väiksem kui;</i>	<i>väike-suurem-veel suurem, lai-kitsam-veel kitsam;</i>	<i>mõisteid suurem, pikem, kõrgem, laiem, paksem;</i>	(pikkus, laius, kõrgus jm);
7) leiab vähemalt ühe olulise sarnasuse;	oskab grupeerida esemeid sarnaste tunnuste (kuju, värv) alusel;	leiab erineva suurusega esemete hulgast kaks ühesuurst kujundit;	otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste (<i>suurus, kuju, värv, otstarve</i>) alusel;	rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
8) juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale. Suudab tuttavates ruumides (kodu, rühm) üles leida nimetatud kohad;	juhendamisel paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes <i>üles-alla, ette-taha</i> ;	nimetab ja kirjeldab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu <i>üleval, keskel</i> ;	kirjeldab inimese või eseme asukohta teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu <i>kõrval, ääres</i> ;	kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
9) paigutab kella numbrilaua numbrid õigesti (puzzle);	mõistab, et kell on aja mõõtmiseks;	tunneb numbreid kella numbrilaua;	oskab näidise järgi keerata õppekellal sama kellaaja (täistunnid);	oskab öelda kellaega täistundides;
10) matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust;	nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu <i>öö</i> ja <i>päev</i> ;	nimetab erinevaid päeva osi (<i>hommik, lõuna, õhtu</i>) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel;	nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid <i>eile, täna, homme</i> ;	nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja –päeva;
11) on tuttav mõistetega <i>pikk-lühike, lai-kitsas</i> ;	loendab üksikuid samme;	mõistab, et laste sammud on erineva pikkusega;	mõõdab kaugusi sammudega;	mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms);
12) on tuttav mõistetega <i>suur-väike</i> ;	kasutab mõisteid <i>kõrge-madal, raske-kerge, paks-peenike, lai-kitsas</i> ;	võrdleb ümbritsevaid esemeid raskuse, kõrguse, paksuse, suuruse alusel;	tunneb rahatahti (paberrahad, mündid);	eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter,

				kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
13) juhendamise abil leiab sarnase kujundi (toppimise mängud);	leiab etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast samasugused kujundid. Koostab lihtsamat mustiririda;	leiab ümbritsevast etteantud kujundiga (ring, ruut, ristkülik) samakujulisi esemeid. Kirjeldab kujundite erinevusi nurkade arvu, olemasolu, suuruse, kuju ja värvuse alusel;	koostab kujunditest näidise järgi ja näidiseta erinevaid pilte;	leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

valdkond Kunst

2-3 aastane	3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
1) leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi;	kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks;	jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest;	püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades; võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning oskab neid kasutada oma töös;	leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
2)				